

164. Tiistaina 15 päivänä tammikuuta 1991

kello 17.20

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Asetus 9 päivältä marraskuuta 1990 kehityksistä peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuettuuksista annetun asetuksen muuttamisesta .. 5856

Mainittu asetus (A n:o 10)

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 95

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 28

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 37

3) Ehdotus laiksi Perämeren kansallispuistosta ”

Hallituksen esitys n:o 260

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 38

4) Ehdotus laiksi valtion taidemu-
seosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta .. ”

Hallituksen esitys n:o 284

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28

5) Ehdotukset laiksi vuosilomalain
muuttamisesta 5857

Hallituksen esitys n:o 314

Lakialoite n:o 62/1989 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 879/1987 vp.,
559/1989 vp. sekä 685 ja 723

Siv. Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 60

6) Ehdotus laiksi velvoitetyön poik-
keuksellisesta huomioon ottamisesta
työeläketurvassa 5857

Hallituksen esitys n:o 301

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 61

Esitellään:

7) Hallituksen esitys n:o 320 laiksi
nuorisooasteen koulutuksen ja ammatti-
korkeakoulujen kokeiluista 5860

8) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi
valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta
muuttamisesta 5861

9) Valtioneuvoston päätös 27 päiväl-
tä joulukuuta 1990 kananmunien hau-
dontojen rajoittamisesta (VNP n:o 4) 5866

10) Kertomus niistä toimenpiteistä,
joihin eduskunnan tekemät muistutuk-
set valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta
vuonna 1987 ovat antaneet aiheita (K
n:o 16) ”

11) Kertomus niistä toimenpiteistä,
joihin eduskunnan tekemät muistutukset
Wärtsilä Meriteollisuus Oy:n toiminnan
tukemisesta valtion ja valtionenemis-
töiden yhtiöiden varoin ja toimenpitein
ovat antaneet aiheita (K n:o 17) ”

12) Pohjoismaiden neuvoston Suo-
men valtuuskunnan kertomus Pohjois-
maiden neuvoston toiminnasta 1990 (K
n:o 18) ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
H e t e m ä k i - O l a n d e r.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Asetus 9 päivältä marraskuuta 1990 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuuksista annetun asetuksen muuttamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A n:o 10)
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 95

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 95.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 28
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 37

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelu:

Ed. Sarapää: Arvoisa puhemies! Nyt on käsiteltävänä laki Tenojoen kalastussääntöä koskevan sopimuksen ja kalastussäännön eräiden määräysten aiheuttamien menetysten korvaamisesta. Hallitus esittää, että Tenojokivarren kalastusoikeuden haltijoille makset-

taisiin korvauksia niistä menetyksistä, joita sopimus on aiheuttanut vuodesta 1972 alkaen. Kuitenkin näitä sopimuksia on tehty aikaisemminkin, ensimmäinen vuonna 1873. Nyt näyttää siltä, että hallituksen ehdotus ei tyydytä Tenojokivarren asukkaita.

Kun valiokunnassa asiaa käsiteltiin, oli hyvin lähellä, että olisi saatu kohtuullinen muoto eli merkittävistä vahingoista voitaisiin korvaukset maksaa ottaen huomioon kohtuus- ja oikeudenmukaisuusyyt. Kuitenkin valiokunnassa äänin 7—6 päädyttiin hallituksen ehdotukseen. Sen vuoksi me oppositioedustajat jouduimme jättämään tähän ehdotukseen vastalauseen. Ilmoitan, että toisen käsittelyn yhteydessä tulen esittämään vastalauseita käsittelyn pohjaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi Perämeren kansallispuistosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 260
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 38

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 38.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi valtion taidemuseosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 284
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotukset laiksi vuosilomalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 314

Lakialoite n:o 62/1989 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 879/1987 vp., 559/1989 vp. sekä 685 ja 723

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 60

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 60.

Keskustelu:

Ed. Astala: Arvoisa puhemies! Mielestäni sapattivapaa on merkittävä työelämän uudistamiseen liittyvä yhteiskuntapoliittinen uudistus. Puhutaan elämänkaaren joustavista työaikamalleista. Tämä on oikea suunta. Sapattivapauudistusta on odotettu hartaasti, ovathan työelämän ongelmat monella eri tavalla kärjistymässä, puhumattakaan uhkaavasta työttömyyden lisääntymisestä. Työelämän ongelmat ilmenevät myös mm. työntekijöiden uupumisena, ennenaikaisena eläkkeelle jäämisenä ja työperäisten fyysisten ja psyykkisten sairauksien lisääntymisenä, puhumattakaan yleisemmästä epäviihtymyksestä työpaikoilla.

Käsittelyssä oleva vuosilomalain muutos on kuitenkin varsin vaatimaton alku, mutta alku kuitenkin — pienen pieni askel. Tällä esityksellähän voidaan vuosilomaa säästää pidettäväksi myöhemmin kuin varsinaisena lomakautena ns. säästövapaana.

Vasemmistoliiton valiokuntaryhmä on vastalauseessaan korostanut sitä, että myös talvilomapäivien säästö tehtäisiin mahdolliseksi. Valiokuntaryhmä on tehnyt muutosehdotuksen 4 a §:ään, jolla lisättäisiin työntekijöiden oikeuksia säästövapaan käyttöön. Mielestäni varsin oikea muutosesitys.

Toivottavasti sapattivapaaajärjestelmää ensi vaalikaudella ripeästi kehitetään mm. sapat-

tivapaakomitean esitysten pohjalta. Tarvitaan uusia pitempiä askeleita. Kustannuksiin tulee myös työnantajien yhteisvastuullisesti osallistua. Myös julkista rahoitusta tarvitaan edistämään erityisesti yhteiskunnan tarpeita tukevaa vapaan käyttöä.

Arvoisa puhemies! Sapattivapaata tarvitaan nyt erityisesti suomaan ihmiselle oikeus tarpeidensa mukaiseen elpymiseen ja virkistymiseen sekä itsensä kehittämiseen myös sellaisten harrastusten ja koulutuksen avulla, jotka eivät välittömästi liity ammatilliseen osaamiseen. Sapattivapaan kehittämiseen tarvitaan laajaa yhteistyötä, lisää uusia toteuttamismalleja ja toteuttamiskeinoja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi velvoitetyön poikkeuksellisesti huomioon ottamisesta työeläketurvassa

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 301

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 61

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 61.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työllisyyslain ns. velvoitetyön alentava vaikutus eläketurvaan poistettaisiin. Olemme sosiaalivaliokunnassa vaatineet tätä neljä vuotta eli siitä asti, kun työllisyyslaki säädettiin, koska silloin tiedettiin, että velvoitetyöllä määrätyissä tapauksissa on eläkettä heikentävä vaikutus.

Neljä vuotta meni ennen kuin päästiin niin pitkälle, että hallitus antoi esityksen. Kaikki, jotka ovat miettineet tätä asiaa, ovat tulleet siihen tulokseen, että on todella väärin, jos ihminen on ollut 30—40 vuotta työelämässä usein saman työnantajan palveluksessa ja kun hän joutuu pois tästä työpaikasta, tulee irtisanotuksi, hänet vuoden työttömyyden

jälkeen osoitetaan velvoitetyöhön kuudeksi kuukaudeksi. Tällä kuuden kuukauden työsuhteella on huomattava vaikutus hänen eläkkeeseensä ja nimenomaan niinpäin usein, että se heikentää eläketurvaa jopa satoja markkoja kuukaudessa.

Yritän tätä asiaa nyt yksinkertaisesti selittää, mutta kun nämä eläkesäännökset eivät ole ihan yksinkertaisia, niin on ihan pakko yrittää jonkinlaista rautalankamallia vääntää selvittääkseni, mistä tässä on kysymys. Olen iloinen, että ministeri Suominen on paikalla. Toivon, että myös kokoomuksen ryhmän puheenjohtaja ed. Viinanen kuuntelee, mitä seuraavassa sanon, samoin kuin ed. Sasi.

Tämä eläkkeitä heikentävä vaikutus johduu siitä, että työttömyyseläkkeessä, työkyvyttömyyseläkkeessä ja yksilöllisessä varhaiseläkkeessä eläke määräytyy siten, että ns. tuleva aika otetaan huomioon. Tuleva aika tarkoittaa aikaa sen jälkeen, kun työsuhte on päättynyt, siihen mennessä, kun henkilö täyttää vanhuuseläkeiän, 65 vuotta normaalisti. Tämän tulevan ajan osalta eläkepalkka määräytyy viimeisen työsuhteen mukaan, eli näissä tapauksissa se määräytyy sen velvoitetyön palkan mukaan, joka usein on huomattavasti pienempi kuin ammattimiehellä on ollut esimerkiksi metalliteollisuudessa. Velvoitetyöstä maksetaan 4 000—5 000 markan kuukausipalkkaa.

Jos henkilö 55-vuotiaana joutuu työttömäksi, hänellä on tulevaa aikaa, jos hän saa työkyvyttömyyseläkkeen tai yksilöllisen varhaiseläkkeeseen, kymmenen vuotta. Silloin velvoitetyöllä on satoja markkoja heikentävä vaikutus kuukaudessa eläkkeeseen.

Ymmärtääkseni ei ole erimielisyyttä siitä, että tämä on väärin, että näin ei pitäisi tapahtua henkilölle, joka todella on koko ikänsä ollut työelämässä mukana. Nyt siis työmarkkinajärjestöt ovat olleet ja nimenomaan ammattiyhdistysliike on ollut esittämässä, että tämä epäkohta pitäisi korjata. Tästä oli työmarkkinajärjestöjen väliset neuvottelut. Tätä on jo eräässä työryhmässä ehdotettu korjattavaksi, ja sen jälkeen oli työmarkkinajärjestöjen väliset neuvottelut, missä sovittiin, että tämä nyt korjataan. Näiden työmarkkinajärjestöjen ja sosiaali- ja terveysministeriön kesken muovattiin nämä lakipykälät.

Tässä laissa on täsmälleen kaksi pykälää, koska tämä on poikkeuslaki. 1 §:n sanamuotoja

on hiottu pitkään ja hartaasti ja mielestäni tämä on nyt kohtuullisen kunnossa. Siinä ei ole huomauttamista.

Mutta lain voimaantulon osalta tässä on nyt sellainen ongelma, mitä lakia valmisteltaessa ei ollut havaittu. Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan myös, että työntekijän vaatimuksesta myös ennen lain voimaantuloa päättäneet velvoitetyöt jätettäisiin huomioon ottamatta. Eli kun työllisyyslaki tuli 1988 voimaan, niin jos tämä velvoitetyö on jo näiden menneiden parin vuoden aikana tehty, myös työntekijä voi vaatia, että tämä heikentävä vaikutus poistetaan.

Voinee olettaa, että jos hallitus on kirjoittanut perusteluihin näin kuin äsken luin, on tarkoitus myös, että lakipykälä vastaa tätä tekstiä. Mutta nyt näin ei ole, vaan voimaantulosäännöksessä, joka on 2 §:ssä, ensin todetaan, että laki tulee voimaan heinäkuun 1 päivänä 1991 ja on voimassa kesäkuun loppuun 1993. Sitä sovelletaan eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut lain voimassa ollessa.

Eläketapahtuma-sana on tässä se, mistä seuraa, että kun seuraavassa momentissa todetaan, että lakia sovelletaan työntekijän vaatimuksesta myös sellaiseen työ- tai palvelussuhteeseen, joka on ollut voimassa 1 päivän tammikuuta 1988 ja 30 päivän kesäkuuta 1991 välisenä aikana, niin tämä ei toteudu. Hän voi kyllä vaatia, mutta hän ei saa pois tätä aikaisempaa velvoitetyötä sen takia, että 1 momentissa tämä on sidottu eläketapahtumaan.

Työttömyyseläkkeessä eläketapahtuma on aina 60 viikkoa plus yksi kuukausi taaksepäin siitä, kun henkilö saavuttaa työttömyyseläkkeen ikärajan. Eli se on nyt 60 vuotta. Jos hän ensi vuonna täyttää 60 vuotta tai tänä vuonna loppuvuodesta 60 vuotta, eläketapahtuma on tästä 60 viikkoa plus yksi kuukausi eli noin vuosi ja kolme kuukautta taaksepäin. Hän jää eläkkeelle ensi vuonna ja vaikka hän kuinka vaatii, että velvoitetyö, jonka hän on aikaisemmin tehnyt, pitää poistaa, niin koska eläketapahtuma tässä tapauksessa on sattunut ennen lain voimaantuloa, sitä ei voida sieltä poistaa.

Tämä johtaa harhakäsityksiin. Ihmiset luulevat nyt, että he voivat menetellä niin kuin hallituksen esityksen perusteluissa ja lakipykälässä on sanottu. Mutta heille on suuri yllätys, kun he sitten hakevat tätä ja he

toteavat, että näin ei tapahdukaan. He eivät saakaan heikentävää vaikutusta pois.

Yksilöllisessä varhaiseläkkeessä taas eläketapahtuma on yleensä silloin, kun työsuhde on päättynyt. Sanotaan, että eläkettä haetaan vasta joskus ensi syksynä tämän lain voimaan tultua. Kun työntekijä hakee yksilöllistä varhaiseläkettä ja hänen viimeinen työsuhhteensa on päättynyt vuoden alkupuolella, eläketapahtuma on se päivä, jolloin hän on viimeisen päivän ollut työssä. Tästä seuraa myös, että vaikka hän hakee sitä tämän lain voimassa ollessa, eläketapahtuma on ennen lain voimaantuloa ja silloin velvoitetyön heikentävää vaikutusta ei saada sieltä pois.

Ilmiselvästi ei ole ollut hallituksen tarkoitus, että näin kävisi. Tämän voi päätellä hallituksen esityksen perusteluista. Itsekään en havainnut tätä heti, kun tätä ruvettiin käsittelemään, vaan silloin kun tätä esiteltiin, niin totesin, että tämä on hyvä laki ja olen iloinen, että hallitus on tämän vihdoin antanut. Kun valiokunta sitten selvitti tätä asiaa, mikä tässä on ollut kyseessä, onko ollut tarkoitus näin tehdä, niin hallituksen virkamies, hallituksen esittelijä on todennut, että tämä on lapsus, näin ei ollut tarkoitus tehdä, mutta näin nyt on vain käynyt.

Mutta mitä sitten? On kysytty näiltä työmarkkinajärjestöiltä, mitä mieltä ne ovat tästä asiasta, pitäisikö tämä korjata vai ei. STK on ilmoittanut, että mikä on sovittu lakiteksti, niin se on sovittu ja sitä ei saa mennä muuttamaan, ollenkaan ajattelematta sitä, että lakiteksti ei vastaa sitä, mikä on hallituksen esityksen perusteluihin kirjoitettu. Se, mitä sosiaalivaliokunnassa tässä muutettiin, oli ainoastaan se, että voimaantulosäännöksen 1 momentti kirjoitettiin niin, että laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1991, eli jos velvoitetyö päättyy tämän vuoden alkupuolella tai eläketapahtuma on nyt tämän vuoden alkupuolella, niin hekin saisivat sitten pois tämän velvoitetyön eläkettä heikentävän vaikutuksen.

Tämäkään korjaus ei johda siihen, mitä hallituksen perusteluissa on tavoiteltu. Siihen jäävät vielä nämä menneet kaksi vuotta. Mutta koska ainakin itse havaitsin, että ei valiokunnassa ollut mahdollisuutta parempaa korjausta tähän aikaansaada, niin ajat-

telin, että tämäkin on parempi kuin ei mitään.

Mutta sitten kokoomus STK:n kannanoton mukaisesti piti kiinni siitä, että tämä virheellinen lakiteksti pitää hyväksyä. Osa sosiaalidemokraateista tuli valiokunnassa opposition mukaan ja äänin 9—7 tämä ratkaistiin, niin että se, mikä on nyt valiokunnan mietinnössä, on siis hyväksytty valiokunnassa äänin 9—7.

Olen kuullut tänään, että hallitusryhmien välisissä neuvotteluissa on sovittu, että palataan hallituksen alkuperäiseen tekstiin. Olisi todella mielenkiintoista tietää, onkohan ryhmäreiden palaverissa tiedetty, mistä tässä oikeastaan on ollut kysymys. Rohkenen epäillä, että ihan ei ole oltu jyvällä siitä, mikä taikasana tämä "eläketapahtuma" on, mitä eläketapahtuma tarkoittaa. Tämä lause, mikä pitää sisällään "eläketapahtuman", oli tullut mukaan vielä jälkepäin Eläketurvakeskuksen vaatimuksesta. Siinä yhteydessä ei ollut selvitetty sitä, mikä vaikutus on 2 momenttiin. Tästä johtuu, että lakiteksti ei vastaa hallituksen esityksen perusteluja.

Olen toivottavasti riittävän perusteellisesti nyt selvittänyt, mistä tässä on kysymys, ja hartaasti esitän sen vetoomuksen, että tätä ei mentäisi muuttamaan enää suuressa valiokunnassa, vaan edes tämä pieni vaatimaton korjaus, mikä tähän nyt on tehty, hyväksyttäisiin. Tästä ei aiheudu lisäkustannuksia, koska ne kustannukset, mitä hallituksen esityksen perusteluissa on arvioitu tästä tulevan, jotka nekin ovat hyvin vaatimattomat ja työeläkejärjestelmälle, ei valtion budjettiin, on arvioitu suuremmiksi. Ei tästä tule lisäkustannuksia, koska lain perustelut ja hallituksen esityksen lakiteksti eivät vastaa toisiaan, vaan vieläkin jää vajaaksi siitä, mitä on arvioitu lisäkustannuksiksi, koska edes tällä muutoksella ei päästä hallituksen esityksen alkuperäiseen tarkoitukseen.

Jotta nyt olisi aikaa vielä miettiä tätä asiaa, ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle perjantaina pidettävään eduskunnan istuntoon.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella mielenkiintoista oli kuulla ed. Marjatta Stenius-Kaukosen selitys käsittelyssä olevasta laista. Asiantuntemus, joka hänellä on näissä asioissa, on kyllä monesti tuottanut tuloksia. Mutta kun neljä

vuotta tätäkin asiaa on käsitelty, niin kyllä ajattelee, että nopeammin pitäisi tietoa pystyä käyttämään tässä salissa ja sitä erikoistietoa, joka tällaisenkin lain käsittelyssä ollessa on välttämätöntä ja tarpeellista. Tämä on kyllä tämän talon asioiden käsittelystä esimerkki, joka antaisi vastuuta edustajille. Jospa he kaikki salissa tälläkin hetkellä kuuntelisivat tätä käsittelyä. Kun lakeihin muutoksia ja parannuksia tehdään, tällaisia kömmähdyksiä sitten sattuu.

Vielä se, että hallituksen tarkoituksin veistetty tässä talossa — joskus näinkin päin — on vielä koomisempaa.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Ennen kuin eduskunta lähti ns. joululomalle, tämä asia kävi selville. Asia on siis täsmälleen niin kuin ed. Stenius-Kaukonen puheenvuorossaan esitti. Kun sosiaalivaliokunta on yhtynyt tähän käsitykseen ja jotta ei nyt kävisi niin kuin ed. Stenius-Kaukonen tässä pelkää tapahtuvan, yhtyen siihen perusteluun ja siihen ehdotukseen, jonka hän teki, kannatan hänen ehdotustaan asian pöydälle jättämisestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja ehdotusta on kannatettu, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukonen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys n:o 320 laiksi nuori-soasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeiluista

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Me lähdimme joululomalle ja päätimme koulutuspoliittisen selonteon käsittelyn, ja siinä yhteydessä eduskunta hyväksyi pöytäkirjan, jossa kiirehdyttiin ammattikorkeakoulun kehittämisen- ja kokeilulakia. Tämä ohje on otettu varsin nopealla aikataululla huomioon ministeriössä, ja täytyy todeta, että kun riittävästi on sitkeyttä, niin kyllä eduskuntakin jotakin aikaansaavien virkamieskoneistosta huolimatta. Tunnustus nyt ministeriölle siitä, että näin ripeästi on toimittu ja laki on edessämme.

Mikäli onnistumme poliittisella yksimielisyydellä viemään tätä eteenpäin, voi hyvin olla, että voimaantulo on jo tänä keväänä ja kokeilut pääsevät käyntiin syyslukukauden alusta, niin kuin ehkä pisimmällä olevat kokeiluanomukset jo ennakoivatkin valmiuksien olevan kentällä.

Ministeriö on aika mielenkiintoisesti ratkaissut sanan ”kehittämislaki”, mikä oli pöytäkirjan toisena sisältönä, ja ehkä ratkaisevimmin se näkyy ”yhdistelmäopinnoiksi” nimityksessä kohdassa, koska täällä keskustelimme, jopa kiistelimme yhdistelmäopinnosta ja sen tasosta. Täällä nyt heitetään tällaiset ”yhdistelmäopinnot”. On mielenkiintoista ryhtyä valiokunnassa selvittämään, mitä se on ja mitä se sisällään pitää ja onko se eduskunnan syksyisen eväkeskustelun sisältöä vastaava. Mikäli siitä päästään yksimielisyyteen, niin tästä todella riittää kokeilua erityyppisille oppilaitoksille ja toivon mukaan myös eri puolilla Suomea saadaa riittävästi kokeilupisteitä aikaan.

Ministeri Kasurinen: Arvoisa puhemies! Minä tietysti ensinnäkin hallituksen puolelta lausun toivomuksen, että sivistysvaliokunta voisi ripeästi käsitellä tämän paljon puhutun ja paljon odotetun lainsäädännön.

Mitä tulee yhdistelmäopintojen sisältöihin ja niihin kysymyksiin, niin varmasti valiokunnalla on mielenkiintoa myös miettiä, minkä sisällön ne sitten tulevat saamaan. Mutta tähän yksityiskohtaan totean vain sen, että me olemme opetusministeriössä myös omalta taholtamme lähteneet nimenomaan tätä kysymystä selvittämään ja on perustettu työryhmä, joka myös osaltaan miettii yhdistelmäopintojen sisältökysymyksiä. Tämän haluan tässä vaiheessa jo saattaa valio-

kunnan jäsenten tietoon ja toivon todella ripeää käsittelyä lainsäädännölle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Viinanen: Arvoisa puhemies! Voimassa oleva lainsäädäntö valtiontalouden säästömahdollisuuksien osalta on vanhentunut eikä sen avulla voida riittävän herkästi reagoida suhdannevaihteluihin. Suhdanteiden muuttuessa ovat kiireelliset talouden korjaustoimenpiteet usein välttämättömiä, mutta eivät mahdollisia, kuten käytäntö osoittaa. Yhtään säästölakia ei nykyisessä tilanteessa saada hyväksytyksi ilman opposition kauppahintana vaatimia menolisäyksiä, jotka käytännössä vesittävät säästötarkoituksen.

Tämän lisäksi valtiontaloutta koskevat säännökset ovat nykyisin sisäisesti ristiriitaisia ja epäloogisia. Tulopuolen verolait voidaan yksivuotisin säätää yksinkertaisella enemmistöllä ilman lepäämään jättämistä, mutta valtion menojen vähentäminen tai vähentämisen toimeenpano ei ole mahdollista edes enintään vuoden ajaksi ilman opposition tukea.

Hallitus on jo toiminut tuottavuuden parantamiseksi mm. hallinnon kehittämishankkeilla, budjettiudistuksella ja liikelaitosuudistuksella. Valtiopäiväjärjestyksen muuttaminen valtion menoja säästävien lakien säätämisen mahdollistamiseksi on luonnollinen ja tarpeellinen jatko julkisen sektorin talouden sopeuttamiseksi nykyiseen tilanteeseen. Nyt jos koskaan on välttämätöntä lisätä

talouspolitiikan tehoa ja joustoa finanssipolitiikkaan.

Perusteet hallituksen esitykselle ovat selvät, sillä valtiontalouden menosidonnaisuus on lisääntynyt. Täysin lakisidonnaisten menojen osuus on kasvanut 7 prosenttiyksiköllä, siis 40:stä 47:ään prosenttiin 1980-luvulla. Samalla harkinnanvaraisten menojen osuus on pudonnut jo 14 prosenttiin valtion kokonaismenoista eli talouden liikkumavara on oleellisesti vähentynyt.

Vuosikymmenien varrella lailla säädettyjen valtion menoautomaattien vastapainoksi on luotava tasapainottamiskeinoja, joilla verotuksen taso ja julkiset menot voidaan pitää hallitulla tasolla. Yleensä markkinatalouksissa ei tunneta säännöksiä, joiden nojalla tuhlaaminen on ollut helpompaa kuin säästäminen. Menojen sidonnaisuuden lisääntyä on perusteetonta, että säästämiseen tarvitaan vahva määräännemistö, kun taas menoja voidaan lisätä yksinkertaisella enemmistöllä.

Myös Euroopan taloudellinen yhdentymisen edellyttää julkisen talouden sopeuttamista. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, ettei vastaavaa yleistä lain lepäämään jättämistä tunneta muualla. Valuuttasäännöstelyn purkaminen on vähentänyt ja Euroopan integraatio tulee edelleen vähentämään rahapolitiikan keinovalikoimaa. Tällöin talouspolitiikan painopiste siirtyy finanssipolitiikan puolelle eli taloudellista lainsäädäntöä on voitava Suomessa muuttaa yhtä joustavasti kuin kilpailijamaissammekin. Muun muassa näillä perusteilla katson, että meilläkin on erityisen vahvat perusteet kieltää lepäämään jättäminen silloin, kun on kysymyksessä ehdotus yksivuotiseksi tarkoitettu säästölaki.

Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus liittyy muuhunkin valmisteltavana olevaan valtiosääntöuudistukseen. Siksi onkin tarkoituksenmukaista säätää laki määräaikaisena olemaan voimassa kesään 1995. Tänä aikana on mahdollista selvittää lepäämäänjättämissäännöstöä ja muuta valtiosääntöä koskevaa kokonaisuudistusta.

Säästölakiehdotus on tarkoitettu hyväksyttäväksi lepäämään nyt istuvassa eduskunnassa, ja vaalienjälkeinen eduskunta voi sen hyväksyä kahden kolmasosan enemmistöllä. Suurimmalla oppositiopuolueella, joka on erityisesti arvostellut hallitusta talouden pai-

suttamisesta, onkin nyt tuhannen taalan paikka osoittaa olevansa myös käytännössä säästämisen kannalla. Tähän asti se on esittänyt parillisina päivinä valtion menojen lisäyksiä ja parittomina päivinä kansantalouden olevan kriisissä.

Olen kuitenkin saanut sen vaikutelman, että löysästä budjettipolitiikasta puhuva keskusta kuitenkin vastustaa säästölakien säätämistä. Jos näin käy, kaivautuu keskusta syvälle autonomian aikaiseen lainsäädäntöön, sillä nykyinen lepäämäänjättämissään-
nöstö on peräisin vuoden 1906 valtiopäiväjärjestyksestä.

Tämän lain käsittelyn myötä nähdään, kuka vastustaa eduskunnan mahdollisuuksien lisäämistä valtion menojen säästämiseen, joustavaan uudelleenkohdentamiseen ja tehokkaamman talouspolitiikan harjoittamiseen. Hallituksen esityksen yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi on lakiesitykseen erityisesti paneuduttava. Jos joku väittää, että tämä uudistus on tullut yllättäen, on hän harvinaisen huonosti perillä niistä uudistushankkeista, joita valtiosääntöämme koskien on viime vuosina ollut esillä komiteoissa ja julkisessa keskustelussa.

Arvoisa puhemies! Vaikka myös toisin väitetään, on eduskunnalla vielä riittävästi aikaa lain perusteelliseenkin käsittelyyn. Lain läpivieminen nykyisessä eduskunnassa on niin merkittävä uudistus, että istutokautta voidaan tarpeen mukaan jatkaa alun perin kaavailtua pidempäänkin, jottei tärkeä uudistus jää vaalien jalkoihin.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Haluan kiinnittää ed. Viinasen puheenvuorossa vain erääseen kohtaan huomiota, nimittäin siihen, mihin näitä säästölakeja tähän mennessä on käytetty, kuten lakiesityksen perustelujen sivulla 12 esimerkinomaisessa luettelossa on kerrottu. Siitä käy ilmi selvästi se, että säästölakiesitykset ovat pääasiassa kohdentuneet kuntien valtionosuuksien maksatusten lykkäämiseen tai valtionosuuksien leikkaamiseen. Näiltä osin säästöt ovat näennäisiä, koska voidaan sanoa, että tuolloin säästöjä tehdään kyllä valtion menoista, joista on lailla säädetty, ja siirretään tätä kautta nämä menot kuntien rahoitettavaksi.

Julkisen sektorin sisällä ei synny todellista säästöä näin toimittaessa. Näin aiheutetaan

ongelmia kuntatalouteen ja usein vielä siten, että köyhimpien kuntien veroäyrin hintojen korotuspaineet kasvavat. Näin olisi käynyt, jos esimerkiksi ei olisi onnistuttu saamaan lepäämään lakiesitystä verotulojen täydennysten ja tasoitusrajojen leikkaamisesta, joka viime joulukuussa oli täällä käsiteltävänä. Tätä kautta siirretään myös verotuksen painopistettä kunnalliseen jakoveroon, joka on sosiaalisena siirtona epäoikeudenmukainen.

On sanottu, että kunnat eivät äänestä. Tämä on monta kertaa tullut eduskunnassa esille, mutta tämä totuus ei sinänsä kyllä oikeuta toimimaan siten, että valtion ohjausta tiukennetaan. Tarvitaan julkisten säästötoimien tehostamista, mutta tarvitaan myös kuntien ja valtion välille neuvottelujärjestelmä eikä sellaista pakko-ohjailua, jota tämä säästölakiesitys pahimmillaan toteutuessaan merkitsisi kuntien ja valtion suhteeseen.

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä uudistus ja periaatteelliselta merkitykseltään suuri. Uskon, että sekä hallituksessa että oppositiossa ollaan yksimielisiä siitä, että valtiontaloudessa joudutaan tekemään säästöpäätöksiä, ja minulla on sellainen kuva, että millekään hallitukselle säästöpäätökset eivät ole mukavia asioita.

Tähän asti perustuslakimme on edellyttänyt, että säästöpäätökset tehdään laajalla enemmistöllä eduskunnassa. Se takaa, että säästöpäätökset ainakin voidaan suunnitella tehtäväksi oikeudenmukaisesti, että ne kohtelevat eri väestöpiirejä oikeudenmukaisella tavalla. Tähänhän nyt hallitus haluaa muutoksen, eli asiat täytyy voida hoitaa täällä runnomalla yksinkertaisella enemmistöllä. Tämä on erittäin iso asia, ja pahoittelen kovin, että näinkin tärkeä perustuslain muutos on tuotu eduskuntaan nyt, kun asiallista työskentelyaikaa perustuslakivaliokunnalla on käytännössä muutama päivä. Helmikuun ensimmäisellä viikollahan kaikkien mietintöjen täytyy olla täällä salissa, jos ne aiotaan käsitellä helmikuun 15. päivään mennessä.

Myös haluaisin ed. Viinasen puheenvuoron osalta huomauttaa, kun hän väittää, että nimenomaan tämä määrävähemmistöasia on estänytärkevien säästöpäätösten tekemisen, että voidaan myös sanoa, että niissä maissa, joissa ei ole sellaista perustuslakia kuin Suomessa, ei mikään takaa, että valtiontaloutta

olisi hoidettu järkevästi ja säästeliäästi sen vuoksi, että perustuslaki ei ole asettanut esteitä tällaisten lakien säätämiseksi.

Myös huomautan, että näitä säästölakeja, siis sellaisia lakeja, joita on äänestetty yli vaalien, on tehty meidän itsenäisyytemme aikana aika vähän, eli tätä opposition oikeutta on käytetty harkitusti puolueesta riippumatta.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rouva puhemies! Tälle lakiesitykselle on annettu ehkä väärä nimi, kun puhutaan säästölaista. Siitähän tässä ei ole kysymys. Tässä on valtiosäännön sen kaltaisesta uudistamisesta kysymys, että valtiontaloutta voidaan hoitaa tasapainoisesti joko säästämällä tai muutoin. Tämä antaa vain erään avoimen mahdollisuuden vastaisuudessa samalla tavalla säästää menoissa, kuin nyt on mahdollista yksi-vuotisilla tulolaeilla, verolaeilla, lisätä tuloja. Tuo esitys tähtää siihen, että tuodaan pelisääntöihin tasapainon mahdollisuus.

Tällä lailla on kyllä kiire, se on epäilemättä selvää. Se kiire on ollut hyvin kauan aikaa, mutta vasta nyt on saatu esitys eduskunnalle. Tämä laki ei puutu siihen, kuinka oikeudenmukaisesti erilaisia etuuksia taikka menoja kohdellaan, päinvastoin kaikki nämä asiat, ne todelliset säästöt, käytännössä jäävät erikseen myöhemmin tulevien hallitusten ja tulevien eduskuntien aikana harkittavaksi. Jokainen säästölaki täällä aikanaan käsitellään erikseen.

Haluun vielä korostaa sitä, että tämä esitys, toisin kuin ed. Kietäväinen sanoi, on täydellisesti sopusoinnussa sen pyrkimyksen kanssa, joka tämän hallituksen aikana on tuotu esiin valtionosuusuudistuksen muodossa. Lisäksi tämä on sopusoinnussa niiden pyrkimysten kanssa, joita hallitus myös on kovasti painottanut: sivistyksellisten, sosiaalisten ja taloudellisten perusoikeuksien kirjoittaminen perustuslakiin. Siellähän ne ovat suojassa. Tämä esitys, toistan vielä, ei millään tavalla vaaranna näitä kahta tärkeää uudistusta, jotka nekin siirtyvät seuraavien hallitusten toteutettaviksi.

Ed. Kalima (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Viinaselle haluan todeta, että tämä valmistelu on ollut varsin erimielistä ja mietintö oli hyvin erimielinen lähinnä siksi, että kysymys lepäämäänjättämisestä

nähtiin kokonaisuutena. Moni myöskin sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä haluaisi luopua lepäämäänjättämisinstituutiosta kokonaisuudessaan eikä sillä tavoin, että sitä pilkotaan. Pelko on se, että säästäminen kohdistuu perusturvan ulkopuoliseen sosiaalilainsäädäntöön. Silloin ikään kuin jouduttaisiin ojasta allikkoon. Tässä olennaista minusta olisi käsitellä tätä ilmiötä kokonaisuudessaan, eikä sillä tavoin, että sitä pilkotaan. Samassa yhteydessä on mietittävä, onko kalenterivuosi budjettikautena liian pitkä. Monessa maassa on tehty tästäkin johtopäätöksiä.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Louekosken puheenvuoron johdosta haluan todeta, kun hän totesi, että tämä esitys on sopusoinnussa valtionosuusuudistuksen kanssa, niin tästä olen eri mieltä hänen kanssaan.

Nimittäin kun siirrytään laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään, josta periaatteellisesti ollaan hyvin laajasti yhtä mieltä niin poliittisesti kuin myöskin kuntien ja valtiotodustajan edustajien välillä, niin tämä uudistus omalta osaltaan lisää kyllä ennakkoluuloja laskennallista järjestelmää kohtaan. Tämä uudistus tekee laskennallisen järjestelmän kuntien näkökulmasta hyvin haavoittuvaksi sen takia, että pystytään nykyistä helpommin siihen tapaan, mitä aikaisempina vuosina on tehty, kuntien valtionosuuksia, jotka on jo aikaisemmin laissa säädetty, lykkäämään tai jättämään osittain tai kokonaan maksamatta tietyiltä vuosilta.

Eli, ministeri Louekoski, tässä yhteydessä täytyy kyllä todeta, että johtopäätös tästä laista on toisenlainen eli tämä on ristiriidassa tuon valtionosuusuudistusjärjestelmän valmistelun ja niitten periaatteitten, jotka on laajasti hyväksytty, kanssa. Tässä suhteessa olisi toivottavaa todella, että tämmöisten pakkoratkaisujen sijasta voitaisiin luoda toimiva neuvottelujärjestelmä ja nykyistä parempi koordinaatio julkisen talouden eri osapuolten kesken ja sitä kautta päästäisiin säästöihin. Tämä on hyvin summittainen tie, sen ainakin historia tähän saakka on osoittanut.

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Louekoski ihan oikein kiinnitti huomiota siihen, että kysy-

mys ei ole siinä mielessä säästölaista, että pyritään tasapainottamaan vuotuista budjetia. Nämä päätöksethän eivät ole todellakaan sidottuja syksyiseen budjettikäsittelyyn, vaan lakeja voidaan antaa jatkuvasti tarpeen mukaan ympäri vuoden.

Kuitenkin huomauttaisin tässä siitä, että sikäli kuin säästölakikomiteassa kuuntelin valtiovarainministeriön virkamiesten ajatuksia, niin kyllä myöskin tavoitteena on aika laajasti menojen uudelleenkohdentaminen, ja myönnän kyllä, että siihen valtion on syytäkin mennä siinä mielessä, että julkista taloutta on pakko kurittaa ja saada aikaa myöten säästöjä. Mutta se linja, mikä näistä puheenvuoroista kuului, oli aika huolestuttava, sillä puhuttiin kovin voimakkaaseen äänensävyyn nimenomaan hyvinvointivaltioon kuuluvien sosiaalisten peruspalvelujen vähentämisestä. Jos tällaisia päätöksiä tehdään, niin silloin pitäisi olla aika laaja yksituumaisuus.

Sitten myöskin arvoisan ministerin puheenvuorosta johdosta huomauttaisin siitä, että tämä muutos, jota me nyt käsittelemme, merkitsee aika suurta muutosta siihen vaikiintuneeseen poliittiseen järjestelmään, mikä Suomen kaltaisessa monipuoluemaassa myöskin perustuslain säännösten mukaan on muotoutunut. Meillä on paljon tasavahvoja puolueita, ja se on edellyttänyt, että täällä on aika suurilla enemmistöpäätöksillä, 2/3:lla, jouduttu tekemään ratkaisuja. Jos tämä olisi kaksipuoluemaa, yksinkertaisessa enemmistössä ei olisi mitään huomautettavaa, mutta meille on toisenlaiset poliittiset olot ja toisenlainen poliittinen käytäntö muotoutunut, ja siinä on myöskin hyvät puolensa.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kalima täällä väitti, että tämän esityksen valmistelu jo olisi ollut erimielistä. Myöskin tämän tyyppisiä väitteitä lehdistössä on esiintynyt. Näin kuitenkin ei mielestäni ole. Ensinnäkin hallitus on antanut tämän esityksen yksimielisenä eduskunnalle, ja sen lisäksi olin itse jäsenenä tässä lepäämäänjättämissäännösten uudistamiskomiteassa. Siinä oli 9 jäsentä, yksi yli ehdottomasti vastaan, yksi suhtautui nihkeästi ja totesi, että asiaa ei pitäisi tässä vaiheessa ratkaista. Yksi oli sitä mieltä, että periaatteessa suunta on oikea, mutta tässä vaiheessa asiaa ei pitäisi ratkaista. Kuusi yhdeksästä jäsenestä suhtautui tämän tyyppiseen

piseen järjestelmään hyväksyvästi ja myönteisesti.

Minäkin olen jättänyt komiteassa vastalauseen, mutta se koskee tämän pykälän yhtä yksityiskohtaa. Pidän kuitenkin, vaikka tätäkään osin hallituksen esityksessä ei ole toteutunut se yksityiskohta siinä muodossa kuin itse toivoin, erittäin tärkeänä sitä, että esitys toteutetaan ja mahdollisimman pikaisesti. Eli selvä komitean enemmistökin oli tämän tyyppisen järjestelmän kannalla.

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jottei arvoisille eduskunnan jäsenille tulisi väärää todistusta säästölakikomitean työskentelystä, niin suurin osa komitean jäsenistä oli koko ajan sitä mieltä, että näin tärkeää perustuslakimuutosta ei pitäisi saattaa enää vaalikauden lopussa eduskunnan käsiteltäväksi, vaan aikaa olisi pitänyt olla enemmän, mikä näkyy mm. komitean enemmistön tekemästä mietintöluonnoksesta. Komiteahan ei tehnyt ehdotusta, vaan kirjoitti säännöksen mahdolliseksi säästölakipykäläksi, mikä on aika mielenkiintoista. Ed. Sasikin siellä kyllä kirjoitti vastalauseen. Hän halusi, että perusturvaa turvaavaa säännöstä tuossakaan muodossa ei olisi saanut sinne sisällyttää, mikä tietysti on osoitus sosiaalisesta mielenlaadusta.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Itse en ole syvällisesti perehtynyt tähän lakiin, mutta ed. Sasin puheenvuoron johdosta vähän problematisoisin lain vaikutusta parlamentaariseen käytäntöömme. Tämä ilman muuta on sellainen laki, joka tekee opposition hyvin paljon hampaattommaksi kuin tällä hetkellä ja edelleen vahvistaa hallitusvetoista järjestelmäämme. On hyvä, että tässä on perusturva suojattu, kuitenkin ei kokonaan, koska ymmärtääkseni esimerkiksi toimeentulotuen määrä ei ole suojattu klausuulissa.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ed. Pokalle todeta sen, että kun lukee eri jäsenten kannanotot, niin voi todeta, että selvä enemmistö komiteassa suhtautui myönteisesti tämän tyyppiseen järjestelmään. Myöskin komiteassa todettiin se, että pykälää ei yksinkertaisesti teknisesti voi enää saada paremmaksi, vaan se on hiottu jo

niin hyväksi kuin se ylipäänsä voidaan tässä tapauksessa saada.

Mitä tulee sosiaaliseen perusturvaan, haluan vain todeta, että jos ajatellaan verolakeja, niin verolaitkaan eivät anna minkäänlaisia sosiaalista perusturvaa. Tällä hetkellä sosiaaliseen perusturvaan liittyvä lainsäädäntö on lähinnä luonteeltaan verovapaata tuloa saajalleen. Tällä tavalla verolakien kautta koska tahansa voidaan puuttua näihin, joten säännös, joka koskee sosiaalista perusturvaa tässä hallituksen ehdotuksessa, ei tule antamaan mitään suojaa, koska siihen voidaan verolainsäädännön kautta puuttua.

Ed. Stenius-Kaukonen: Rouva puhemies! Hallituksen esitykseen voi ottaa lyhyesti selkeän kannanoton: Esitystä ei voi hyväksyä.

Ministeri Louekoski puhui siitä, että perusoikeudet pitäisi turvata perustuslaissa, mutta näin ei meillä vielä ole. Tästä asiasta istuu komitea ja emme tiedä, milloin nämä asiat ovat perustuslakiin saatavissa. Tämä on jo yksi perustelu, mikä esitystä ei nyt voi hyväksyä.

Ed. Kalima mielestäni edusti aidompaa sosialidemokraattista näkökulmaa tähän asiaan, kun hän totesi, että lepäämäänjättämissäännöksiä pitäisi käsitellä kokonaisuutena. Tämä on myös jo yksin riittävä perustelu sille, miksi tätä esitystä ei pitäisi hyväksyä. Ei pidä irrottaa asiasta yhtä osaa. Se, että tästä laista puhutaan säästölakina, erittäin hyvin kuvaa juuri sitä, minkä takia säännöksiä halutaan. Niitä halutaan säästämistarkoituksessa ja opposition vaikutusmahdollisuuksien heikentämiseksi. Kaikki olemme varmasti samaa mieltä siitä, että taloutta pitää hoitaa niin, että suu on säkkiä myöten. Se ei tarkoita sitä, ettei oppositio olisi valmis siihen, että jos ei ole riittäviä tuloja osoitetavissa, niin on myös löydettävä säästökohteita.

Mutta tämä menettely, mitä hallitus esittää, ei missään tapauksessa ole hyväksyttävä. Aivan erityisesti tätä kiitettä ei voi hyväksyä. Hallituksella on ainoastaan yksi syy: Kun se tuo esityksen aivan viime tingassa ennen eduskunnan päättymistä, se saa uudessa eduskunnassa asian lävitse. Missään tapauksessa ei voi hyväksyä tällaista menettelyä.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Hallituksen esityksen yleisperusteluissa sanotaan mm.,

että ”kansantaloudellisista syistä julkisten menojen kasvun tulisi olla hallittua. Talouden kansainvälinen integroituminen asettaa kilpailukyvyllä entistä suurempia vaatimuksia”. Viitataan siihen puheenvuoroon, jonka käytin hallituksen kertomuksesta valtiovain hoidosta ja tilasta vuonna 1989. Totesin mm. sen, että julkisten menojen reaalisuus jäi vain puoleen bkt:n kasvusta ja Suomessa julkisten menojen ja verojen bkt-osuudet ovat lähellä kansainvälisiä keskiarvoja. Mitä sosiaaliturvaan tulee, niin vielä totesin, että reaalisesti se aleni prosenttien verran.

Kuitenkin hallituksen esityksen yleisperustelujen samassa kappaleessa, jonka alkuosaa äskén lainasin, sanotaan, että ”uusien menojen kattamiseksi on voitava vähentää lakisääteisiä menoja nykyistä joustavammin”. Mitä lakisääteisiä menoja? Mistä voisi olla kysymys? Tästä voisi esittää arvion kokemuksen perusteella. Koskaan tässä talossa, ainakaan yli 20 vuoteen, ei ole esitetty sellaista säästölakia tai säästöpäätöstä, joka olisi koskenut rikkaiden etuuksia, suurten yritysten tukiaisia, rikkaiden tai suurfirmojen verohelpotuksia, asehankintoja jnp. Sen sijaan kokemus osoittaa, että tässä talossa on ehdotettu ja mennyt myös läpi sellaisia ehdotuksia, jotka ovat koskeneet palkkojen myöhen-tämistä, eläkkeiden maksamisen siirtämistä, valtionapujen leikkaamista jne. Tämän kokemuksen perusteella pelkään, että hallitus aikoo, jos esitys perustuslain muuttamisesta täällä hyväksytään, käyttää lakia juuri tällä tavalla, johon kokemus antaa aiheen viitata. Mielestäni tehokkaampaa talouspolitiikkaa, jota täällä on edellytetty, voidaan harjoittaa ilman nyt ehdotettua perustuslain muuttamista.

Rouva puhemies! Ehdotan, että asia jätettäisiin pöydälle ensi perjantaina pidettävään täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Laine ehdottanut, että asia

pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Laineen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

9) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä joulukuuta 1990 kananmunien haudontojen rajoittamisesta (VNP n:o 4)

valtiovarainvaliokuntaan

10) Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta vuonna 1987 ovat antaneet aihetta (K n:o 16)

11) Kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset Wärtsilä Meriteollisuus Oy:n toiminnan tukemisesta valtion ja valtionenemmistöisten yhtiöiden varoin ja toimenpitein ovat antaneet aihetta (K n:o 17)

ulkoasiainvaliokuntaan

12) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Pohjoismaiden neuvoston toiminnasta 1990 (K n:o 18)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13. Kyselytunti on ensi torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 18.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola